
 Inhoudsopgave

Avant la Lettre	3	Piet, Bram en Han	180
A.J.A. Prange	11	Bert Kieboom	182
Het onofficiële NK van 1886.....	14	Hans Bouwmeester	187
Olland vs Olof.....	17	Het wonder van 1971.....	197
Hollman-Groyen	28	Prins en Bouwmeester.....	203
De tijdgeest van Multatuli	30	Irrationeel als een computer	209
Arnold van Foreest kampioen!	34	De verloedering	211
Loper versus paard	38	Schaken, go en shogi	216
Dirk Willem van Rennes.....	48	Een paar heldere impressies uit een verbleekt verleden	219
Oprichting nieuwe schaakbond	55	Kortsjnoi, 1976.....	226
Het 25-jarig bestaan (1911)	60	Karpov, 1977.....	227
Hoe sterk was Olland?	62	Een groentje in de grote stad.....	234
Leo Nardus.....	76	Dolkstoot contra speldeprik	237
Het 30-jarig bestaan.....	84	't Denken van de doorsnee schaker	241
Utrecht – Hastings, 1923.....	86	Bijna vijftig jaar later.....	245
Terugblik.....	90	Omslag van dit jubileumboek.....	250
Massakamp Utrecht – Amsterdam (1925)	92	Het Cap-Gemini toernooi	251
Het drama Pannekoek	94	Het baardenteam	258
Graaf van den Bosch	100	Polgaritis	260
Utrecht – VAS.....	102	SGS-snelschaken 1998	267
Kapper de Brie	105	Een miraculeuze ontsnapping	270
Capablanca - Aljechin	111	Schaakportret.....	273
Degraderen en toch handhaven...	118	Hypercube snelschaak-toernooi ..	276
Vera Menchik	121	Diep.....	287
Sonja Graf	126	Van jeugdteam naar Utrecht 1	291
Bijna de schoonheidsprijs	133	De snelle jongens van Utrecht.....	299
NK in 1946.....	136	Net geen wereldrecord!	302
Het duel der penningmeesters	140	Europees kampioenschap voor clubteams.....	306
Utrecht – Wenen (1950).....	143	Aronian vóór geweest	309
A.H. van Wijngaarden	147	L'Ami Kampioen van Nederland! .	316
Henk van Steenis	149	Alle clubkampioenen.....	321
P.J.G. Stuiver	158	(Ere)voorzitters en ereleden	323
Het PAM-toernooi.....	161		
Mr. Ed. Spanjaard, schaker en pleiter op meesterniveau.....	174		

De tijdgeest van Multatuli

Multatuli is een ikoon van een tijdperk. Een tijdperk van opstand en pleidooi voor rechtvaardigheid. Honger en crisis heersen in Europa. In Polen is in 1846 de revolutie van Krakau: de opstand van het volk tegen de Oostenrijkse overheersing. In 1848 volgt een revolutie in Frankrijk, waarbij de tweede Republiek uitgeroepen wordt. In de Duitse revolutie van 1848 vechten communisten en bourgeoisie tegen de monarchie. In Italië vechten vrijheidsstrijders van Garibaldi voor democratie en eenheid. In Wenen, Boedapest en Praag komen burgers in opstand. Tussen 1861 en 1865 wordt de Amerikaanse burgeroorlog uitgevochten, met als inzet bevrijding van slavernij. In 1871 heerst de Commune van Parijs over de Franse hoofdstad. En in 1860 publiceert Eduard Douwes Dekker onder het pseudoniem Multatuli "Max Havelaar". Eduard Douwes Dekker is op dat moment net teruggekeerd naar Nederland, wat onder andere resulteert in een botsing met de Tweede Kamer; een *j'accuse avant*

la lettre. Multatuli's aanklacht tegen de onderdrukking in Indonesië vindt nationale weerklank. Er is namelijk iets bijzonders met het boek Max Havelaar. Multatuli zegt niet: "de mensen in Indonesië lijden". Want, ach ja, gut, daar zijn er wel meer van op de wereld. Multatuli zegt: de mensen in Indonesië lijden, *en ik lijd daaronder*. De tekst wordt daarmee persoonlijke getuigenis en schreeuw om rechtvaardigheid.

Eduard Douwes Dekker

Prompt wordt het vertaald in vele landen, geheel passend in de tijdgeest: de revolutionaire golf die

door Europa waart.

Een nieuwe schaakbond

Multatuli wordt inspirator voor de emancipatiestrijd van arbeiders en vrouwen in Nederland. Ook Schaakclub Utrecht ontkomt niet deze opstandige invloed. Meerdere momenten in de

geschiedenis van Schaakclub Utrecht laten iets van deze rebellie zien, met als hoogtepunt het geschil dat prominente Utrechters met de Nederlandsche Schaakbond in 1906 hebben. Hoe lossen ze dat op? Geen probleem. Ze richten gewoon een nieuwe nationale schaakbond op.

Schaakclub Utrecht in vroeger tijden.

Schaakvereniging voor
Werklieden

26 december 1888, één jaar na

Multatuli's dood, richt Schaakclub Utrecht de Schaakvereniging voor Werklieden op. E.L. Olland, de broer van viervoudig Nederlands kampioen Adolf Georg

Olland, en P.A. Wennekendonk, worden voorzitter en secretaris. Een succesvol initiatief. Hoe succesvol blijkt uit een artikel in de Deutsche Schachzeitung, 1889. Daar wordt gesproken over het onwaarschijnlijke aantal van driehonderd leden. Sleutel in de succesformule is het zo laag mogelijk houden van de contributie: 50 cent per jaar. Het voortbestaan is mede mogelijk doordat honderd van de driehonderd leden donateurs waren. Wederom een onwaarschijnlijk aantal. Die donateurs komen allen niet uit de arbeidersklasse, maar vinden het kennelijk wel belangrijk op hun manier een bijdrage te leveren. Wie zijn die donateurs dan? Dat moeten ongetwijfeld schaakliefhebbers zijn geweest en wat ligt meer voor de hand dan te veronderstellen dat zij lid zijn van Schaakclub Utrecht, die immers oprichter van deze Werklieden Vereniging is geweest? Later, ergens rond 1900 - 1910, gaat deze vereniging ter ziele, en zal het restant deels weer opgaan in Schaakclub Utrecht. Ondertussen wordt in Den Haag het bestuur van DD voorgesteld iets vergelijkbaars te organiseren, gelet op het succes van Utrecht.

De damesschaakclub

In Utrecht wordt in 1897 de damesschaakclub met actieve steun van de Schaakclub Utrecht in het leven geroepen. Diverse familierelaties kunnen ook hier getraceerd worden: Ollands vrouw is secretaris geweest van de damesschaakclub. In 1900 was de voorzitster mej. J.J. van Rennes; zij is de dochter van een belangrijk Utrecht-lid: D.W. van Rennes, die ook bij de oprichting van de Utrechtsche Schaakvereniging en Schaakclub Utrecht aanwezig is. Ook hier is sprake van een opvallend initiatief. Zowel de Werklieden Vereniging als de damesschaakclub laten iets zien van de tijdgeest van Multatuli.

Multatuli als schaker

Hij speelt niet slecht - Multatuli. Met name als hij zwaar onder druk gezet wordt en het underdog-instinct weer in hem boven komt. Wereldkampioen Dr. Emanuel Lasker zegt op een gegeven moment tegen Schelfthout: 'Laat eens een paar partijen van iemand zien en ik zal U zeggen wie hij is.' Schelfthout toont een partij van Multatuli en Lasker zegt: 'Een rusteloze geest, met een overborrelende phantasie, een vechtjas, een held in den aanval, maar een slecht verdediger.' En zo voelt Multatuli zich ook. "Als het leven een schaakpartij was,

gaf ik 't op", schrijft hij aan een trouwe vriend.
 Het gewone schaak bevalt Douwes Dekker niet. Schakers verhalen dat hij, als hij verliest, de stukken bijna door elkaar gooit. Zijn voorliefde gaat naar correspondentieschaak. En wel vanuit Duitsland, waar hij vanaf 1869 tot aan zijn dood woont (Mimi, zijn tweede vrouw, is Duitse).

Twee schakers uit Utrecht

Met twee schakers uit Utrecht correspondeert Multatuli. De eerste van de twee schakers uit Utrecht is Hendrik Clemens Muller, die ook lid is geweest van Schaakclub Utrecht.
 Muller is socialist en dus, net als vele anderen in de linkse hoek, groot bewonderaar van Multatuli. Multatuli moet daar niets van hebben, want is tegen elke vorm van systeendenken. In één van zijn brieven aan Muller schrijft hij: *Toen God de wereld geschapen en aan Adam gevraagd had: "is er nu misschien nog iets waarmee ik je plezieren kan" antwoordde de slimmert: "hm, ja, 'n onhandig vyandje zou me wel schikken." En 't geschiedde alzoo. De Heer - goedig als altyd - schiep de Socialisten.*

Hendrik Clemens Muller

De tweede schaker uit Utrecht is Auke Gorter, bij wie Multatuli logeert als hij door Nederland toert om lezingen te geven. Gorter is tevens één van de mensen die Multatuli financieel ondersteunt. Aan Gorter stuurt hij zijn laatste correspondentiezet: (1.e2-e4 e7-e5) 2.Pg1-f3 Pb8-c6 3. 3.Lf1-c4). Woensdagmiddag 12 uur schrijft hij het antwoord op: 3... Lf8-c5. Veertien uur later overlijdt hij, op 19 februari 1887.

Arnold van Foreest kampioen!

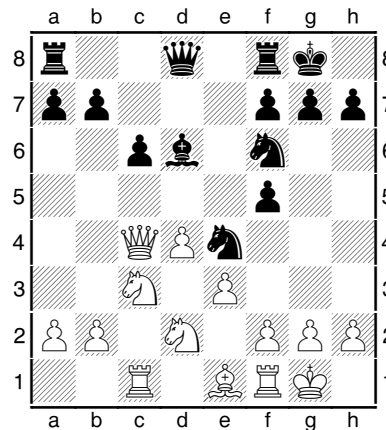
Meer dan vijftig jaar is ons erelid Arnold van Foreest (1863-1954) lid van Schaakclub Utrecht. Vele malen clubkampioen en van 1911 tot 1916 voorzitter van Schaakclub Utrecht. Te zijner ere organiseert Utrecht jarenlang het Van Foreest-toernooi.

Arnold van Foreest is een beminnelijk man. Eduard Spanjaard schrijft lyrisch over hem: "Wie was en is een charmanter man in de Nederlandse schaakwereld dan deze schaakedelman? Wie paarde aan een zo voortreffelijke sportiviteit een zo grote schaakkracht en een zo duidelijke afkeer van puntjes-jagerij? Wie trok in den lande méér "Kiebitze", méér bewonderaars en méér vrienden? Unaniem zal het antwoord luiden: "Niemand!" Van Foreest is de ideale schaak-mens, de perfecte mens-schaker. Zijn ridderlijkheid, zijn humor, zijn liefde voor het schaakspel, zijn warme hartelijkheid, ziedaar enige van de zuilen welke het gebouw van zijn persoonlijkheid blijvend verheven en verheffen."

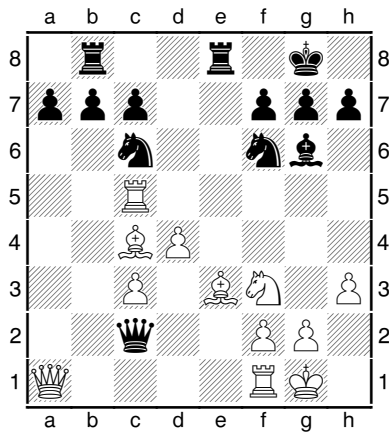
Arnold van Foreest

In de eerste partij van Spanjaard tegen Arnold van Foreest wil hij de scherpe varianten vermijden met 1.d4, maar gaat het toch mis.

Eduard Spanjaard: "Vlijmscherp hanteerde Van Foreest het schaakmes en op mijn 16^e zet

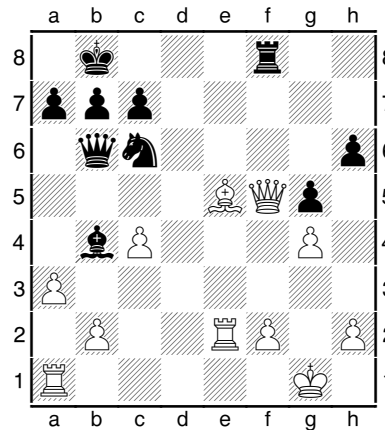
speelde ik het slechte **Pf3-d2**? De veteraan kwam dan ook hoorbaar in zijn element. Inderdaad hoorbaar, want als tegenstander kon men, althans in vroeger jaren, duidelijk een zacht gesnuif waarnemen, als de wolf die mensenvlees ruikt, zodra Van Foreest een offer aan het doorrekenen was. Na mijn paardzet hoorde ik dat gesnuif en toen wist ik dat ik mijn testament wel kon opmaken. **16... Ld6xh2!** Binnen 30 zetten eindigde onze eerste officiële ontmoeting! *"Een kleintje onversneden!"* Dat was de term, waarmede Jhr. Van Foreest in zijn Utrechtse tijd schaak placht te geven ter inleiding van een winstcombinatie."

Eén van zijn grootste prestaties levert hij in de vierkamp met Marshall, Olland en Esser. Maart 1911. Hij eindigt samen met

Marshall bovenaan.

Linksonder een stelling uit zijn partij tegen Marshall. Van Foreest heeft zwart en ziet 17... Pd7 18.Tc1 De4 19.Ld5 De7 20.Lxc6 bxc6 21.Txc6 en de zwarte pionnen op a7 en c7 zijn zwak. Duidelijk voordeel voor wit. Dus: **17... Txe3! 18.fxe3 Pe4.** De partij eindigt in remise.

In de Tweede Wereldoorlog verhuist Arnold van Foreest naar Apeldoorn. Maar nog steeds komt hij regelmatig over. Hierboven: Arnold van Foreest tegen Jaap van Oosterwijk Bruyn. Van Foreest is op dat moment 88 jaar. Van Oosterwijk Bruyn op dat moment drievoudig kampioen van Utrecht en vroeg in de twintig. Zwart heeft net **Tf8** gedaan. Wij citeren van Oosterwijk Bruyn: "Hierop was zwarts spel gebaseerd. Maar nauwelijks had ik de toren

losgelaten, of mijn tegenstander schoot naar voren, hief de hand dreigend boven het bord en verklaarde met stentorstem (hetgeen de voorzitter, die in een zeer ernstige partij gewikkeld was, een verstoord SSST ontlokte): 'Nu zal ik U eens laten zien, mijnheer, hoe wij vroeger combineerden.'
24.Ld6!! en zwart geeft op.

Drie keer landskampioen!

Drie keer is Arnold van Foreest landskampioen geworden: in 1889, 1893 en 1896. Hieronder een foto uit die tijd. Dat was de tijd van de Bondswedstrijden.

Bondswedstrijd 1898. Staande van links naar rechts: Moquette, Bleijkmans, Heemskerk, van den Berg. Zittend van links naar rechts: Loman, Benima, Te Kolsté, Arnold van Foreest, Tresling, Meiners, Olland.

Dirk Willem van Rennes

Peter de Jong

Op 22 november 2006 wordt de Leidse machinefabriek Drakenburgh BV failliet verklaard. Pogingen tot een doorstart lopen op niets uit, maar de 75 werknemers kunnen worden overgenomen door de bagger- en Offshore Multinational IHC Holland en behouden hun baan. Hiermee komt een einde aan het bedrijf dat in de 19^e eeuw wordt gesticht en zijn naam dankt aan het pand Drakenburg aan de Oude Gracht te Utrecht.

Drakenburg, Oude Gracht 114

Als het bedrijf in 1903 een naamloze vennootschap wordt, is de exacte naam van het bedrijf "Machinebedrijf Drakenburgh" voorheen D.W. van Rennes.

De naam Van Rennes

Zoals de naam al doet vermoeden, vindt het geslacht Van Rennes zijn oorsprong in Zeeland. Het gaat terug naar de 12^e eeuw naar Walburge van Renesse van Moermont, vrouwe van Renesse, Moermont en Haamstede. In de 18^e eeuw verbastert de naam Van Renesse in Van Rennes zonder dat hiervoor een verklaarbare reden is te vinden. Uit het huwelijk van Jan van Rennes en Francijntje Eskes worden 9 kinderen geboren, waaronder Dirk Willem en Albertus Fransiscus. Dirk Willem van Rennes wordt op 26 december 1836 te Utrecht geboren als zoon van een broodbakker.

Instrumentenmaker

Over zijn jeugd is weinig bekend maar het klinkt aannemelijk dat Van Rennes de gelegenheid heeft gehad een opleiding te volgen. Dirk Willem wordt instrumentenmaker en doet ervaring op bij een Utrechtse instrumentenmakerij. Zal het de

instrumentmakerij zijn geweest van Hendrik Olland, die in jaren 1850 door Buys Ballot naar Utrecht wordt gehaald om meetinstrumenten te maken voor het in 1854 opgerichte K.N.M.I.?

Dirk Willem van Rennes

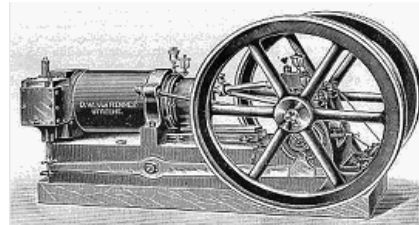
Het is de tijd van de industriële revolutie die in de 18^e eeuw in Engeland is begonnen en in de 19^e eeuw overwaait naar Europa. In 1763 vindt James Watt de stoommachine uit, Thomas Edison in 1879 de gloeilamp, Nicolai Tesla rond 1884 de condensator, de transformator en de wisselstroom en John Boyd Dunlop in 1887 de luchtband. Nederland kent geen grote historie op het gebied van uitvindingen, maar heeft wel Dirk Willem van Rennes.

In 1860 fabriceert Van Rennes een machinale deegkneder, in 1866

een stempelpers voor boekbinderijen en in 1868 een handnaaimachine. Het gaat echter nog om beperkte aantallen die worden geproduceerd op de werkplaats aan de Lange Smeesteeg.

Verhuizing

In 1871 verhuist het gezin Van Rennes naar het voormalige stadskasteel Drakenburgh aan de Oude Gracht. De grote groei van het bedrijf moet dan nog komen, als Van Rennes overgaat op het produceren van motoren. Hij begint met gasmotoren die geleidelijk worden omgebouwd naar petroleummotoren. Met name in de binnenscheepvaart wordt de door Van Rennes gefabriceerde motor een begrip. In twintig jaar tijd vindt in de binnenvaart een complete revolutie plaats door de "Van Rennes Motor". Op de wereldtentoonstelling van Brussel in 1910 wordt de motor bekroond met de Grand Prix en over de hele wereld draaien motoren van Van Rennes.

Een "Van Rennes" Motor

Machiefabriek
es
Magazijnen
„Drakenburgh.”
D. W. van Rennes,
UTRECHT.

—
D E
„van Rennes-
TRICYCLE”
ALP
Transportwagen

28

Advertentie voor Tricycle (de functie transportwagen meegegeven) in De Kampioen van 1891.

Intussen is de werkplaats in 1899 verhuisd van de Oude Gracht naar Huize Raadwijk aan de Croeselaan. De fabriek waar men al om vijf uur in de ochtend begint

te werken, veroorzaakt echter zoveel geluidsoverlast en een onaangename lucht, dat de buurtbewoners beginnen te klagen.

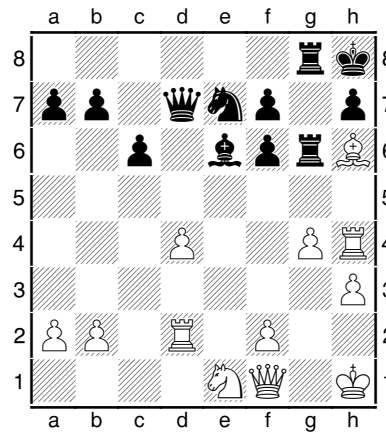
 Utrechtse Schaakvereniging

Als in 1871 de Utrechtse Schaakvereniging wordt opgericht, behoren volgens de lijst van 11 september 1871 de broers Dirk Willem en Albertus Fransiscus van Rennes tot de leden. Dirk Willem van Rennes en C.F.H. Klokke zijn de enige overgebleven leden van de Utrechtse Schaakvereniging die zich ook aansluiten bij in de 1886 opgerichte Schaakclub Utrecht. De speltechnische kwaliteiten van Van Rennes laten zich raden. Olland noemt Van Rennes één van de sterkste spelers van de club. Dit blijkt echter niet uit de resultaten die, weliswaar in een veel latere periode, gepubliceerd zijn. Hij speelt wekelijks zijn partijtje mee in de competitiewedstrijd van club en eindigt daar steevast in de middenmoot. Hij is een "derde klasse" speler hetgeen inhoudt dat hij een partij tegen een eerste klasse speler als Olland, Esser of Leussen met een voorgift mag beginnen. Zo'n voorgift kan variëren van twee extra zetten tot een paard of toren. Ook speelt Van Rennes trouw mee in de teamwedstrijden van Utrecht, in die tijd voornamelijk tegen Hilversum.

 Lasker

Het hoogtepunt in de schaak carrière van Van Rennes is zijn partij tegen de toenmalige wereldkampioen Emanuel Lasker die wordt gespeeld op 6 april 1898 in het Kasteel van Antwerpen aan de Oude Gracht.

Emanuel Lasker – Dirk Willem van Rennes. Utrecht, 6 april 1898
 1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Le7 4.d4 d6 5.c3 Pf6 6.De2 0–0 7.h3 exd4 8.cxd4 d5 9.exd5 Pxd5 10.0–0 Le6 11.Pc3 Lf6 12.Td1 Te8 13.Df1 Pce7 14.Pe4 Pg6 15.Pxf6 gxf6 16.Lh6 c6 17.Tac1 Kh8 18.Kh1 Tg8 19.Td2 Dd7 20.Te1 Pgf4 21.Lxd5 Pxd5 22.Te4 Tg6 23.Th4 Tag8 24.Pe1 Pe7 25.g4?

25... f5? Hier mist Van Rennes een unieke kans. Zowel 25... Dd5 gevolgd door 26... Txf6 en 27... Dg5 of direct 25.Txf6 wint een stuk.

26.f3 Pd5 27.De2 Pf6 28.Pg2 Te8
29.Df2 Dd6 30.Te2 Teg8 31.De1
Pd5 32.Th5 Ld7 33.Dh4 fxg4
34.hxg4 f5 35.Lf4 1-0

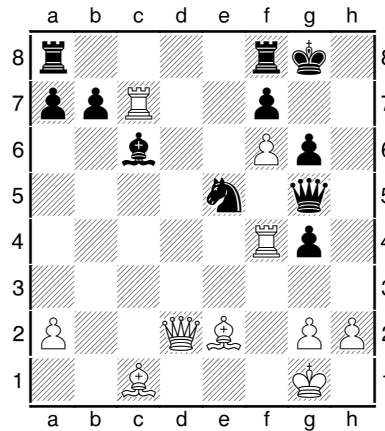
De partij is van redelijk niveau en dwingt Lasker, die een volstrekt verloren stelling alleen door een blunder nog weet te winnen, tot de uitspraak dat hij het in een simultaanpartij nog nooit zo zwaar heeft gehad als in deze partij tegen Van Rennes.

Consultatiematch

Als Van Rennes deze partij volledig op eigen kracht heeft gespeeld, dan was hij ook als schaker zeker talentvol. Helaas zijn er nauwelijks partijen bewaard gebleven. In de publiciteit komt nog wel de consultatiematch uit 1897 tussen Olland en Van Rennes en Te Kolsté en Hogewind, een match die door de laatstgenoemden wordt gewonnen.

Adolf Georg Olland & Dirk Willem van Rennes - Jan Willem Te Kolsté & G.B.H. Hogewind
Utrecht, 1897
1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.d4 exd4 4.c3 dxc3 5.Lc4 cxb2 6.Lxb2 Lb4 7.Pbd2 Pf6 8.0-0 d6 9.Pg5 0-0 10.f4 Lxd2 11.Dxd2 h6 12.Dc3

De7 13.e5 hxg5 14.exf6 Dxf6
15.Dd2 Df5 16.Tac1 g4 17.Ld3
Dh5 18.f5 Ld7 19.Tf4 Pe5
20.Txc7 Lc6 21.Le2 Dg5 22.f6 g6
23.Lc1

23... Pf3 24.Lxf3 gxf3 25.g3 Tae8
26.Lb2 Te2 27.Dxd6 Tg2 28.Kh1
Txb2 29.Kg1 Db5 30.Txf3 Db6
0-1

In 1909, als het Van Rennes door gezondheidsredenen niet meer lukt de wekelijkse clubavond te bezoeken, wordt Van Rennes op basis van zijn verdiensten tot erelid benoemd van de Schaakclub Utrecht en ter gelegenheid hiervan wordt op 9 april 1909 een diner georganiseerd.

Utrecht – Wenen (1950)

In 1950 zaait de Weense Schaakclub Hietzing de sporen van een overwinningstocht door Nederland. Philidor Leeuwarden wordt verslagen met 6,5 – 1,5 en 6 – 2. Eindhoven wordt verslagen met 7 – 1 en 4,5 – 3,5. ASC wordt verslagen met 4 – 4 en 4,5 – 3,5.

Op zich niet vreemd. Hietzing bestaat uit bijna allemaal spelers uit het Oostenrijkse nationale team. In Nederland zijn de krachten niet zo gebundeld als in Oostenrijk op dat moment. In Utrecht is weinig hoop, ook al omdat van Oosterwijk Bruyn niet mee kan doen. De match zelf verloopt evenmin voorspoedig. Al snel staat Utrecht op die elfde juni 1950 met 2 - 0 achter. En tóch wordt gewonnen! De eer van Nederland gered!

Rechtsonder Eduard Spanjaard, rechtsboven Jan Visser.

Een belangrijk aandeel van de

Utrechtse overwinning wordt

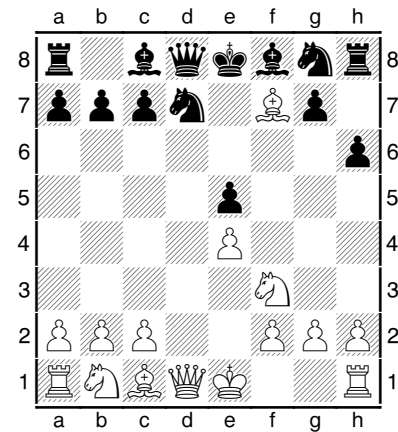
geleverd door Eduard Spanjaard, die knap van Alfred Beni wint. Het notatiebiljet van die partij is nog wel gevonden, maar de zetten zijn onleesbaar. "Het is net alsof het notatiebiljet door de muizen opgevreten is", vertelt Jan Visser me in 2002. Dat zou ook heel goed gekund hebben, want Spanjaard heeft zijn archief in een tuinhuisje bewaard waar de muizen vrij toegang toe hebben.

Vissers overwinning

E. Stokl - Jan Visser.

Utrecht - Wenen, 1950

1.e4 e5 2.Pf3 d6 3.d4 Pd7 4.Lc4 h6 5.dxe5 dxe5 6.Lxf7

Jan Visser is zelf al eerder in discussie geweest over de speelbaarheid van deze stelling. Zijn clubgenoten geloven er helemaal niet in, maar Jan wel.

Hoofdschuddend kijken zijn teamgenoten dan ook toe als Jan inderdaad deze bewuste stelling op het bord zet.

6... Kxf7 7.Pxe5 Kf6 De enige zet. Na Ke6 Dd5 gaat zwart al mat.

8.Dd4 c5 Opnieuw de enige verdediging. Wit moet nu slaan op d7, omdat na Dc3 natuurlijk Pxe5 volgt (f4 Kf7).

9.Pxd7 Ke7 10.De5 Kxd7 11.O-O Kc6 12.Pc3 Pf6 13.Dg3 Houdt de zwarte loper nog even op f8. Wit heeft twee pionnen voor het stuk, alsook een initiatief op lange termijn. Maar als het initiatief uitgeblust raakt, wint zwart. De zwarte koning staat nog niet eens zo onveilig op c6.

13... Le6 14.Td1 De8 15.e5 Wits initiatief dooft langzaam uit. Een alternatief is hier Dd3, hoewel ook dit objectief gezien niet voldoende compensatie lijkt te geven.

15... Pd5 16.Df3 Df7 17.De4 a6 18.Le3 Td8 19.Pxd5 Lxd5 20.Da4 Kc7 21.Da5 b6 22.Dxa6 Le7 23.a4 Lb7 24.De2 Dg6 25.f4 Txd1 26.Txd1 De4 27.Tf1 Ta8 28.b3 Df5 29.Td1 g5 30.fxg5 hxg5 31.Lf2 De4 Wie valt wie aan? Wit geeft op.

De Utrechtse schakers schudden nog steeds hun hoofd, maar de Weense schakers wuiven Jan Visser veel lof toe!

Jan Visser

De uitslag

Utrecht - Wenen $4\frac{1}{2} - 3\frac{1}{2}$
Ed Spanjaard - A. Beni 1 - 0
H.J. v. Steenis - H. Muller 0 - 1
G.W. v. Vloten - K. Kopetzky 1 - 0
J. Visser - E. Stokl 1 - 0
D.J.S. de Lange - A. Lounek $\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$
W.A.A. Aarts - F. Grager 0 - 1
A. den Hertog - J. Toniser $\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$
F. Stegeman - W. Dorazil $\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$

Het Soester-toernooi van 1944. Links Jan Visser en J.J. van Oosterwijk Bruyn. Twee spelers uit het eerste team van Utrecht. De overigen (v.l.n.r.): J. Barendregt, C.B. van den Berg, H. de Graaf (wedstrijdleider), E. Henneberke, A. Oostrijck, J. van den Zanden. J.C. Apking ontbrak.

Utrecht - Wenen, 1950. Zittend: Müller (Wenen), Beni (Wenen), Van Steenis (Utrecht), Dr. Dorazil (leider van de Weense gasten). Rechtsachter Beni, in licht kostuum, staat Eduard Spanjaard.

In 1950 lit de tweede wereldoorlog nog vers in het geheugen. De toer van de Oostenrijkers is dan ook een vredestoer. Na de overwinning spreekt Spanjaard zijn vreugde uit over het schaakspel als middel om twee volkeren te verbroederen, die door het noodlot in vijandelijke

kampen zijn terechtgekomen. Dr. Dorazil, captain van de Weense schakers, is het helemaal met hem eens, bedankt Spanjaard met hem eens, bedankt Spanjaard met een speech die minstens zo lovend en charmant is en biedt Schaakclub Utrecht een fraai vaantje aan.

Het PAM-toernooi

Utrecht, 7 t/m 17 december 1961.

Eduard Spanjaard heeft altijd al de ambitie gehad een heus grootmeestertoernooi te organiseren. Dat wordt werkelijkheid als hij contact legt met de SHV. De SHV (Steenkolen Handelsvereniging) is van de beroemde ondernemingsfamilie Fentener Vlissingen, ontstaan in 1896 uit een fusie van een aantal kolenhandelsbedrijven, waarvan sommige al in de 18^e eeuw werkzaam zijn.

In 1956 verandert de SHV de divisie die met alle olie-activiteiten te maken heeft in de naam "Trading". Die naam slaat niet echt aan en later wordt deze veranderd in "PAM". Het is onder andere een benzinemerkt. De SHV wil die naam graag meer bekendheid geven; vandaar dus de naam PAM-toernooi. Met name in Nederland, Duitsland en Oostenrijk zijn PAM-benzinestations onderdeel van het straatbeeld, ongeveer tot aan 1980. Maar wat betekent PAM? Menig journalist buigt zich over deze vraag. Hoe de symboliek der drie letters te ontsluiten? Spanjaard ziet er een woordcombinatie in van PAT (van links naar rechts) en MAT (van rechts naar links). Iemand anders beweert dat schaakpartijen PAM-PAM-PAM gewonnen worden. Navraag bij de SHV levert in 1961 niets op, maar als ik zelf in 2004 op bezoek ga bij de SHV om het PAM-dossier te bekijken, krijg ik gewoon te horen dat PAM de naam is van de vrouw van één van de Fentener van Vlissingens die op dat moment directeur is.

Botwinnik en Flohr

Het heeft niet veel gescheeld of Botwinnik en Flohr hebben meegedaan. In een krantenknipsel vlak voor het begin van het

toernooi zegt C.A. Schuckink Kool, kleinzoon van een ander vermaard lid van Schaakclub Utrecht en mede-organisator van het PAM-toernooi: "Neem nou die Russen. Botwinnik en Flohr zijn uitgenodigd en hebben zich bereid verklaard te komen. Dat is, vooral wat Botwinnik betreft, een hele eer voor ons, want hij doet weinig aan dat soort toernooien mee. Maar ondanks die bereidverklaring is het best mogelijk, dat ze toch niet verschijnen. Ze hebben namelijk meegedeeld niet te weten of ze toestemming zullen krijgen in verband met de diplomatieke moeilijkheden in Nederland. We hebben er zelfs al telefoontjes aan gewaagd, maar er is nog steeds geen beslissing genomen. Daarom hebben we twee reserves op deze 'grootmeesterplaatsen'. Komen de Russen op het laatste moment uit een vliegtuig gestapt, en de ervaring is dat zoiets best kan gebeuren, hebben we plotseling niet acht maar tien deelnemers. Wat ons betreft geen bezwaar. Als niemand er iets tegen heeft, wordt dan de twee rustdagen gespeeld. Wie die reserves zijn? Dat blijft voorlopig nog een verrassing!" Dit artikel verschijnt luttele dagen voor aanvang van het toernooi.

Dat is dus al te elfder ure! Tot op het laatste moment wordt nog gewacht op een bevrijdend telefoontje, maar uiteindelijk komt Botwinnik, die rond die tijd net z'n wereldtitel heeft heroverd op Tal, dus niet. Ze willen wel, maar hebben geen visum gekregen van de Russische regering. Botwinnik is namelijk geen lid van de Communistische Partij in Rusland. Precies de reden waarom hij weinig mee heeft gedaan aan buitenlandse toernooien. 1961 is een andere tijd. Midden in de koude oorlog. De muur is nog niet gevallen en zowel Rusland als Amerika worden geregeerd door angst.

Het 75-jarig bestaan

Het grootmeestertoernooi wordt georganiseerd ter ere van het 75-jarig bestaan van Schaakclub Utrecht. Drie spelers van Schaakclub Utrecht doen mee: Hans Bouwmeester, Dick van Geet en Jan van de Pol. Het toernooiboek wordt geschreven door Eduard Spanjaard, op dat moment waarnemend voorzitter van Schaakclub Utrecht. Alle tekst die hierna geschreven is, is van zijn hand. Uit datzelfde toernooiboek.

Euwe en Spanjaard toasten bij de opening van het toernooi.

Tekstfragmenten van Eduard Spanjaard.

Ronde 1

Professor van Dam was er speciaal voor naar de kantine van de Steenkolen Handels Vereeniging gekomen. Maar Perez lag in zijn bed. Er viel niets te babbelen. De Spaanse schaakmeester had slecht geslapen door het intensieve verkeer aan de voorzijde van zijn hotel en had besloten het toernooi tijdelijk het toernooi te laten,

uitgaande van de stelling dat hij beter te laat kon komen dan niet monter en slecht geslapen achter de stukken te verschijnen. Hij had geen wekker gezet; het Utrechtse verkeer zou hem wel wakker maken. Gevolg: schaakmeester Perez kwam nog net in de toernooizaal, voordat hij verliezer zou worden wegens overschrijding van de tijdslimiet van één uur. Professor Van Dam kon zijn Spaanse vriend slechts via de telefoon een goed toernooi wensen.

In de huiselijke kalmte zat een klein vrouwtje te breien. Ze heeft rossig haar, draagt een bruine trui, paarsachtige rok en groene maillot en heeft een brilletje op. Zo op het eerste gezicht een anti-atombombemonstrante die elk moment door de politie kon worden weggedragen. Maar Carol Bisguier, vrouw van grootmeester Bisguier, zit alleen maar nijver te breien. *"Weet je, ik vind het schaakspel zo moeilijk."*

Ronde 2

"Onmogelijkheden handel ik direct af, wonderen duren iets langer", noteerden we gisteren in de

wandelgangen. Hoe het toepasselijk zou kunnen zijn, hebben we niet begrepen, maar iets daagde in ons gemoed toen we **Van Geet** volgden op diens avontuurlijke tocht tegen of met grootmeester **Bisguier**. Het is zonder meer "onmogelijk" met **1.Pc3** een drager van de hoogste FIDE-titel om het leven te brengen, maar toch presteerde de onvervaarde Van Geet het. Van Geet is een enfant terrible in de nette schaakgemeenschap, een schaker-guerilla-strijder; hij speelt rugby-schaak, met opgewekt voorbijgaan van de subtiele openings-stelsels, voor welke bestudering hij nimmer tijd heeft gevonden. Dat men desondanks meesterschaak kan spelen, moge de gehele wereld op goede gronden ontkennen, Van Geet gaat zijn fel-speels-combinatoire gang en gelooft in zijn gedurfde constructies.

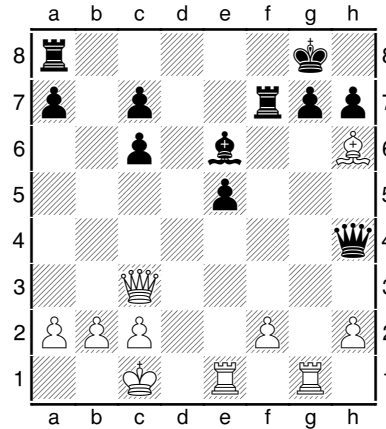
Hoe ver kan een amateur in het professionele gezelschap komen? Sedert een jaar werkt hij in Utrecht bij de sectie Maatschappelijk Werk van de Hervormde Diaconale Raad. Wij citeren Dick van Geet: "Ik vind het bepaald onjuist om een studie (economie) te laten schieten als blijkt dat men als schaker iets kan bereiken. Het is leuk tot een jaar of 30, maar dan moet je ermee uitscheiden. Het is té improductief. (...) Een

grootmeester van vroeger wás iemand. Hij werd gefêteerd en kwam met de grootste beroemdheden in aanraking. Deze Schach-Novelle figuren bestaan niet meer. Vroeger werd het spel bepaald door de persoon. Er bestond een intermenselijk contact. Schaken was een manier om elkaar te leren kennen. Dat is er tegenwoordig niet meer bij. Het gaat om het bord en de zetten. Dan maar amateur blijven!"

Dick van Geet – Arthur Bisguier.

Rechts: 21.Lxg7! Df4 22.Te3

Txg7 23.Txg7 Kxg7 24.Dxc6 en wit zal winnen.

Kick Langeweg tegen Dick van Geet. Foto uit ronde 8.

Hans Bouwmeester

In 1960 verhuist Hans Bouwmeester naar Utrecht. Hij krijgt in Utrecht een ruime vijfkamerflat en dat is een hele verbetering ten opzichte van dat kleine flatje in Amsterdam.

Zijn 'vrind' Eddy Spanjaard springt een gat in de lucht van vreugde. Hans moet en zal bij SC Utrecht komen spelen. Het lukt hem Hans over te halen trainer-speler te worden en gelijk laat Spanjaard een bericht in het Utrechts Nieuwsblad plaatsen: "De stad Utrecht herbergt sinds kort voor het eerst een door de FIDE erkend Nederlands schaakmeester. Hans Bouwmeester, na dr. Euwe met Donner behorende tot de sterkste spelers van ons land, heeft zich namelijk definitief in onze stad gevestigd. De betekenis van dit feit kan voor het Utrechtse schaakleven zeer hoog worden aangeslagen, daar het voorbeeld van Bouwmeester stellig de prestaties van de andere Utrechtse schakers zeer zal stimuleren. Bouwmeester zal in het komende seizoen de kleuren der Schaakclub Utrecht verdedigen aan het eerste bord in de eerste klas van de KNSB. Bovendien heeft hij zich bereid verklaard de overige leden van het eerste tiental systematisch te

trainen, waarvoor hij reeds een programma heeft uitgestippeld."

Eduard Spanjaard neemt hem mee naar ons clubgebouw, toentertijd in het CSB-zalencentrum, nog steeds gevestigd aan de Kromme Nieuwegracht 39. CSB staat voor Christelijke Sociale Belangen. Spanjaard voegt daaraan toe: *"Dat zul je wel vreemd vinden en dat is het ook. Schaken is immers bepaald niet christelijk, zeker niet sociaal en het belang heb ik er nooit van ingezien."*

Hoogovens 1955

Hoe sterk Hans Bouwmeester dan is, blijkt al in 1954, het jaar waarin hij het Hoogovenstoernooi wint. Evenveel punten als Pirc, die echter op SB-punten gepasseerd wordt. Dat is in de periode vóór de Russen meedoen. In 1958 mist hij op een half punt na de eerste plaats, in 1955 werd hij derde en in 1957 vijfde. 1956 en 1959 laat hij langs zich heengaan, maar in 1960 doet hij weer mee. Zevende wordt hij. Hoogovens is dan

al een stuk sterker geworden:
Petrosian en Larsen winnen het

toernooi.

Max Euwe doet de eerste zet van Pirc, die wit tegen Bouwmeester heeft. Hoogovens, 1954.

Hans' hoogtijdagen lopen van 1954 tot 1967. 1954 is zoals gezegd het jaar waarin hij Hoogovens wint; 1967 het jaar waarin hij samen met Hans Ree het Nederlands kampioenschap wint.

De beslissingsmatch in Den Haag wordt helaas door Hans Ree gewonnen. Bouwmeester: "De match was slecht voorbereid. Er was geen hotel geregeld en ik zag er tegen op

om naar Utrecht heen en weer te reizen. Mijn lieve oude tante, diacones in Bronovo, regelde een kamer in het ziekenhuis. Dat was een beter alternatief." Bouwmeesters makke is zijn werk geweest. 's Ochtends les geven voor de klas en dan in allerijl wegscheuren om net op tijd achter het schaakbord plaats te nemen. Geen goede randvoorwaarde bij een grootmeestertoernooi.

Hans Ree en Hans Bouwmeester, strijdend in de play offs om het kampioenschap van Nederland in 1967. Max Euwe opent de match.

In 1961 wordt Hans gelijk door Spanjaard naar voren geschoven als deelnemer aan het PAM-toernooi, samen met Dick van Geet en Jan van de Pol. Drie leden van Utrecht. Ze mogen het proberen tussen het (groot)meestergeweld. Met 4 uit 9 is het net één puntje in de min. Hans: "Ook in Utrecht ging het niet zo goed, vooral omdat het in de drukke weken voor Kerstmis viel en dat is topdrukte in de scholen vanwege alle vergaderingen. Maar goed, ik had tenminste weer eens wat gespeeld."

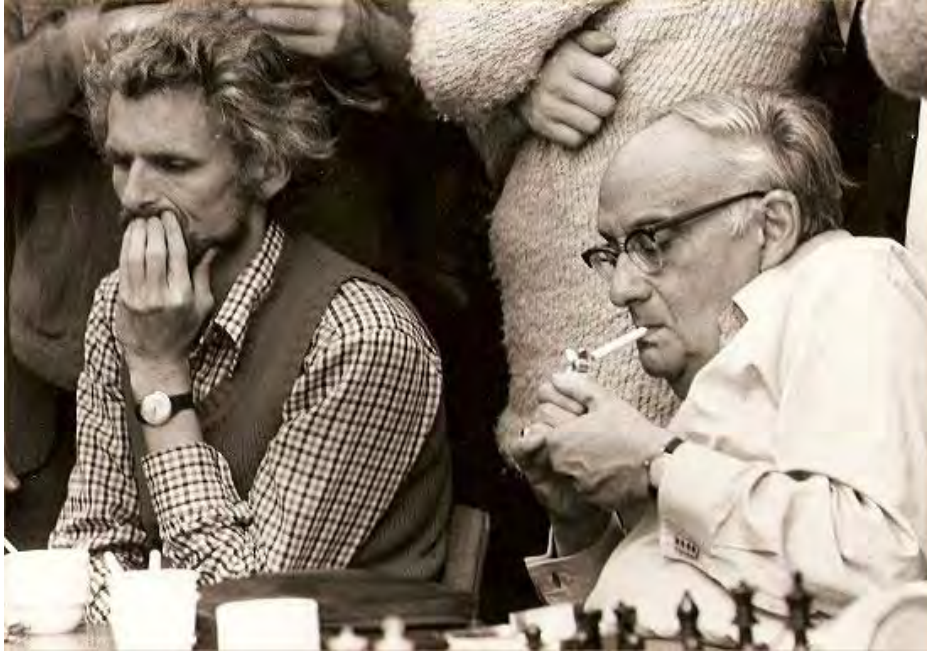
Eduard Spanjaard: "Wat dat betreft heeft speciaal onze meester Bouwmeester harde vooruitzichten. Overigens behoort Bouwmeester niet tot de kleineren - integendeel - doch hij is in de komende clinches met de groten wel in het nadeel. Men vergeve ons dat we hierop in een schaakbulletin ingaan, maar het chauvinistische hart klopt nu eenmaal af en toe en daarom moet ons van dit hart: waarom heeft Bouwmeester, in zijn eigen stad spelende, een handicap van dagelijks 4 tot 7 arbeidsuren?"

Karpov, 1977

Eén van de hoogtepunten in de geschiedenis van Schaakclub Utrecht is een simultaanscéance van Anatoli Karpov. Eduard Spanjaard heeft het georganiseerd en Utrechts sponsor uit die tijd (CVI) financiert het. De simultaan is voorbehouden aan het

eerste team van Utrecht, die lijdzaam mag toezien hoe Anatoli Karpov, op dat moment wereldkampioen, hen allen verslaat. Op één na. Er komen die avond 350 bezoekers, een ongekend hoog aantal, om Tolja te bewonderen.

Hans Duistermaat en Eduard Spanjaard.

Spanjaard vertelt hoe hij het voor elkaar krijgt Karpov naar Utrecht te lokken.

't Arme nichtje, de rijke bink en ... Karpov!
Eduard Spanjaard

"Lang niet gek om met 'n rijke bink getrouwd te zijn!", vertrouwt een nichtje mij eens toe, wier man na een aantal magere jaren 'n vette erfenis toucheert. En soms lang niet gek voor 't arme nichtje dat Schaakclub Utrecht ("Schut" voor intimi) heet, die

sponsor-link met een rijke bink CVI (dat betekent volgens sommigen: 'Centen Voor Iedereen'). Het begint allemaal van de zomer, als ik verneem dat wereldkampioen Karpov aan het Interpolis-toernooi deelneemt. Een avondje uit met zo'n man zou 't nichtje stellig opfleuren. Dus wordt vriend en Rusland-specialist Berry Withuis geconsulteerd. Nadat hij voor de 1001-ste maal gevraagd heeft wat een procureur eigenlijk is, antwoordt hij: "Als 't al lukt, zal 't het Schut, die ouwe vrijster, 'n bom duiten kosten. En verder weet ik van niets; je moet

bij KNSB-bestuurder Slijkhuis zijn, die de Inter-polis opmaakt."

"Ja", zegt Slijkhuis, "ik ken Karpov heel goed, maar zou niet weten hoe 'm te bereiken. Als ik hem te pakken krijg, zal ik het voor je vragen, maar ik geef je weinig kans. 't Programma is zwaar en hij vertrekt al daags na de laatste ronde." Zelfs de grote tovenaars Euwe brengt geen soelaas. "Ik zal 't in m'n achterhoofd houden en voor je informeren als ik Anatoli op een of ander congres tegenkom", is zijn schrale troost. 't *Blijft* in dat machtige achterhoofd, zodat ik met echt schakersgeduld moet wachten tot woensdag de 21^e september, de dag waarop Slijkhuis de beroemde Rus van 't vliegveld haalt.

't Antwoord 's avonds liegt er niet om: "Uitgesloten, Karpov denkt er niet over; 't toernooi is te inspannend en z'n tijd te kort!" Gek, beste mensen, maar juist na zo'n reactie begin ik er pas echt plezier in te krijgen. Dus de volgende dag op naar Tilburg met een - aan een maximum gebonden - volmacht van oom CVI. De onvolprezen Waling uit Leeuwarden (waar ons eerste in die goeie ouwe tijd nog mocht komen) introduceert me. 't Gesprek is boeiend door z'n beknoptheid: "Als ik de vrije dag vóór de laatste ronde geen afgebroken partijen heb en mits er vroeg begonnen kan worden om weer tijdig naar bed te kunen, is er een mogelijkheid. Maar wat 't door u aangeboden honorarium betreft: "

have my own conditions." Wel, die zijn, net als zijn speelsterkte, wel van een andere klasse!

Nu ben ik ervan overtuigd dat een van de voorwaarden om rijk te worden is: royaal zijn (niet omgekeerd!) en mijn theorie dat onze sponsor die eigenschap moet bezitten, blijkt te kloppen. Met verhoogd mandaat tijd ik opnieuw naar de wolstad, maar dan beginnen de moeilijkheden eerst recht.

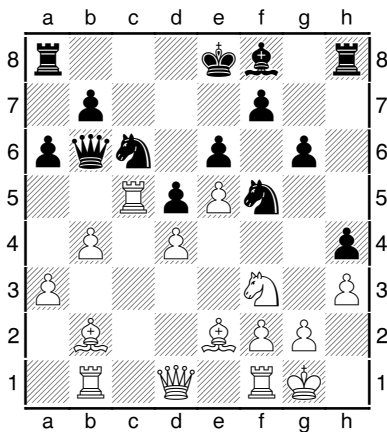
"Precies op die vijfde oktober is de voetbalmatch Nederland - Rusland", voegt Slijkhuis me met sadistische grijns toe.

Veel erger nog is dat Karpov zijn eerste afgebroken partij op 't bord gekregen heeft, met een onwaarschijnlijk gecompliceerde stelling. Klokke zes staat hij op om zich naar de hermetisch geïsoleerde analysekamer te begeven. Nimmer heb ik in zo'n tijdnood verkeerd. Ten hoogste nog enkele seconden resteren en er moest nog zóveel gebeuren. En dan is de schaakgodin Caissa mij genadig. Een hangende vlag inspireert 'n enkele maal tot een bijzonder krachtzet. "U moet kiezen tussen de voetbalwedstrijd en X dollar". Het wordt mijn enige overwinning op een wereldkampioen. Karpov begint te lachen en spreekt: "Ik kom!" en gaat heen, analyseren. De rest weet u. Hij kwam, speelde en zegevierde. Schuivers, vluggeraars, theoriestampers, helden van Schut, vergeet deze avond nooit! Eindelijk

hebt ge eens artisticeit, snelheid, diepte en causale kennis. Ikzelf heb het als een voorrecht ervaren Karpov te mogen ontmoeten. Hij is een groot man, en niet alleen omdat hij zo meesterlijk de schaakstukken hanteert. Zijn korthed, directheid hebben mij evenzeer geïmponeerd als zijn hoffelijk gedrag en rust. Na de seance mag ik aanzitten aan een souper, aangeboden door het CVI in het Holiday-Inn hotel. Het is de eerste maal dat ik deze "Holy-Inn" betreedt; het vlees smelt er op uw tong! Mij treffen Karpovs voortreffelijke tafelmanieren en zijn steeds to the point zijnde beknopte antwoorden.

Voor deze belevenis ben ik onze sponsor uiterst dankbaar. Moge ik daar niet alléén in staan!

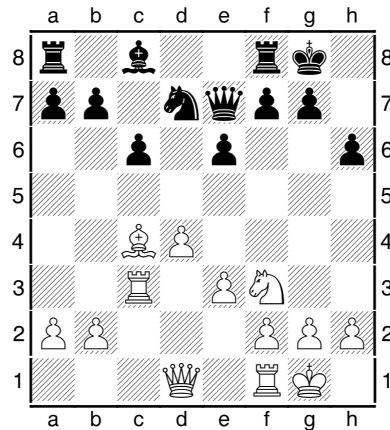
Maarten Etmans

Etmans doet tegen 1.e4 1... c6 en 2... g6, brengt de looper op c8 buiten de keten en verkrijgt een Frans met goede looper. Hij staat goed maar hapert met Le7-f8-h6-f8. Valt de toren op c5 aan, die echter niet weggaat: **20.b5!** Heel sterk. 20... Lxc5 dxc5 verliest de kleine kwaliteit en axb5 Txb5 betekent binnenvallen op b7. Blijft over: **20... Pcx d4 21.Lxd4 Pxd4 22.Pxd4 Dxc5** (22... Lxc5 23.bxa6 Dc7 24.axb7 Tb8 25.Da4 Kf8 26.Pc6 Kg7 27.Da6 en zwart staat machteloos tegen het oprukken van de a-pion.) **23.bxa6 bxa6 24.Da4 Kd8 25.Tb7** En zwart gaat mat of verliest de dame.

Briljant gespeeld door Karpov!

Bert Kieboom

Bert Kieboom doet hier **13... b5** waar **13... e5** waarschijnlijk verstandiger is. Vanaf dit moment past Karpov

Aronian vóór geweest

Menno Okkes

In 1974 wordt ik, 14 jaar oud, lid van Leidschendam. Er is dan nauwelijks jeugdschaak, ik speel partijen tot 22.00 uur en moet dan naar huis. Een jaar later ontdek ik dat er schaakboeken bestaan; ik ontdekte de prismaeeltjes van Hans Bouwmeester en verslindt die. Hans heeft me zo leren schaken - ik heb hem dat natuurlijk ook verteld! Na 2 jaar wordt ik kampioen van de vereniging en ga daarna naar Philidor Leiden, een hoofdklasse club. Enkele jaren speel ik daar in het eerste. Als ik 19 ben verhuis ik naar Twente om aan de TU te studeren, en word zowel open jeugdkampioen als studentenkampioen van Nederland. In Enschede is er weinig sterke tegenstand, mijn aandacht wordt minder, een aantal jaren stop ik met schaken. Als ik rond 1984 weer naar het westen kom, ga ik weer spelen, eerst bij Utrecht en daarna bij Amstelveen. Afgelopen jaren zijn de kinderen wat groter geworden en heb ik wat meer tijd om te schaken, ik probeer bijvoorbeeld iedere jaar een toernooi te spelen.

Met Utrecht ben ik mee geweest naar Griekenland voor de Europacup van clubteams, enkele jaren geleden. Met vrienden ben ik naar Sint Petersburg gegaan om mee te doen aan een toernooi en we volgen daar een training van Alexander Khalifman. Bij de KNSB volg ik een opleiding voor trainer, ik train nu Hugo ten Hertog (kampioen van NL tot 16 jaar).

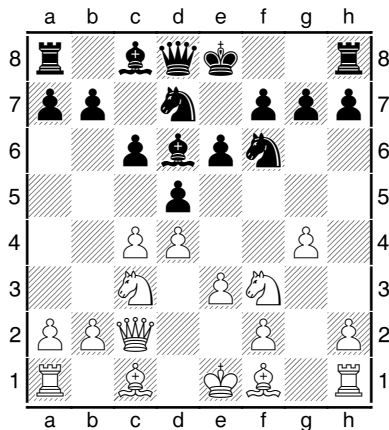

Menno Okkes

De Meraner

Robert Beekman verzorgt al jarenlang de indeling van de interne competitie. Fantastisch zoals hij dat doet. Rond 20.00 uur, als bijna iedereen al zit, is Robert nog bezig met telefoontjes naar mensen die er nog niet zijn en het indelen van mensen die nog binnenkomen. Vaak is zijn eigen partij dan al begonnen. Robert en ik vechten theoretische discussies uit. Al jarenlang probeer ik met wit zijn Najdorf te testen en Robert heeft al van alles tegen mijn Meraner geprobeerd. Onderstaand duel is er weer zo één, Robert schudt de opening uit zijn mouw en terwijl ik diep in de denktank zat doet hij de rest van de indeling ...

Beekman - Okkes, 2006, Meraner.
1.d4 d5 2.c4 e6 3.Pc3 c6 4.e3 Pf6
5.Pf3 Pbd7 6.Dc2 Ld6 7.g4

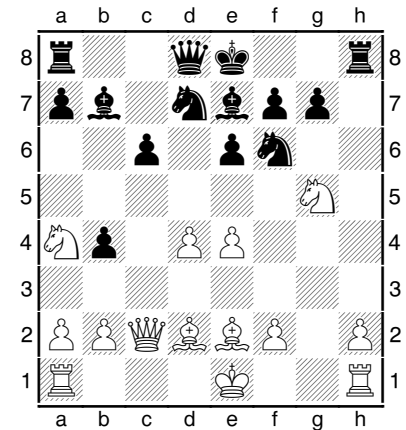

Over deze stelling voeren Robert en ik al enkele jaren een theoretische discussie. Ik heb al geprobeerd: 7...

Pg4, 7... dxc4 en de laatste paar keer:

7... h6 8.Ld2 dxc4 Zwart moet de stelling openen, omdat wit anders met g4-g5 het initiatief pakt.

9.Lc4 b5 10.Le2 Lb7 11.e4 b4
12.Pa4 Le7 13.g5 hxg5 14.Pxg5

Dit kan je gerust een kritieke stelling noemen voor de variant met 7.g4. GM Konstantin Sakaev heeft een boek geschreven over de Meraner met 6.Dc2 en hij geeft nu de variant 14... Dc7 15.e5 Pd5 16.Tg1 (dreigt Pxf7) Lxg5 17.Txg5 Txh2 18.Txg7 0-0-0 met een onduidelijke stelling. Ik denk op dit moment dat Robert waarschijnlijk op de hoogte is van de analyses van Sakaev, want deze stelling komt al snel op het bord. Ik kijk lang naar de stelling. Als wit lang kan rocheren en Kb1 kan spelen, dan staat hij gewonnen. Zwart moet hierop steeds met c5 en Tc8 kunnen reageren. Als de witte koning

in het midden vast gehouden kan worden, dan staat de zwarte koning waarschijnlijk veilig op f8. Dit zijn argumenten om de stelling helemaal open te gooien met 14... c5. Dat mag zelfs wel een pionnetje kosten. Na lang rekenen waag ik het:

14... c5!! Nieuw!

15.Pxc5 15.dxc5 Th4 (dreigt Txe4!)

16.c6 Tc8 17.Lb5 (17.cxd7 Pxd7

18.Pxe6 fxe6 19.Db3 Txe4 =) Kf8

18.f4 a6 19.Dd3 Lxc6 20.Lxc6 Txc6 = is een prachtige variant van FRITZ.

15... Pxc5 16.dxc5 Tc8 17.Lb5?!

Dit helpt uiteindelijk zwart.

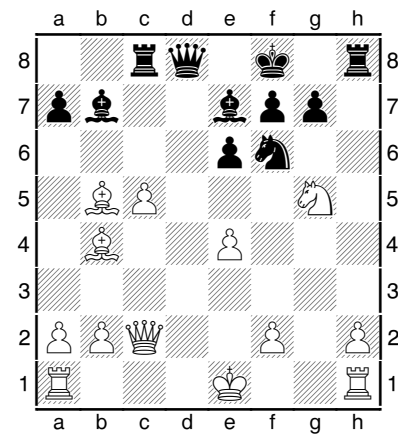
Waarschijnlijk is 17.Lxb4 Pd7 18.Lb5

Lxg5 19.c6 Lxc6 20.Lxc6 Dc7

21.Lxd7 Dxd7 22.Lc3 Lf6 23.Td1 Dc6

= de sterkste voortzetting.

17... Kf8 18.Lb4

Zo'n stelling is moeilijk te taxeren als je 14... c5 speelt. Dieper dan hier kwam ik ook niet bij het berekenen van 14... c5. Zwart staat twee

pionnen achter, maar de witte stukken staan verspreid over het bord en werken niet zo goed samen.

18... Dd4 19.Dd2?!

19.Dc3 Dxc3 20.bxc3 Pxe4 21.c6!

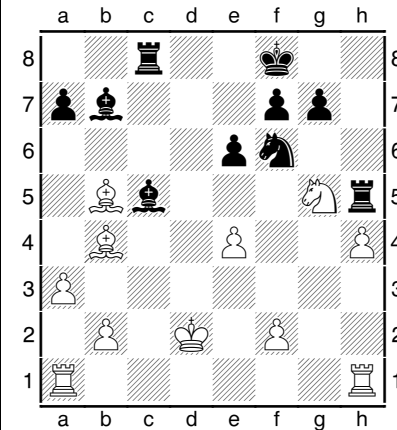
Lxc6 22.Lxc6 Pxc6 23.Lg2 Lxb4

24.cxb4 Th4 = is wits laatste kans.

19... Dd2 20.Kd2 Lc5 21.a3 Th5!

De leukste zet van de partij. De zwarte toren grijpt beslissend in over de vijfde rij.

22.h4

22... Lxb4 23.axb4 Pxe4 24.Pxe4

Lxe4 25.The1 Td5 26.Ke3 Txb5

27.Kxe4 Txb4 - 28.Ke5 Td8 29.Te4

Td5 30.Kf4 Tf5 31.Ke3 Tb3 32.Kd4

Tb2 33.f4 Tb4 34.Ke3 Txe4 35.Kxe4

a5 0-1

Aronian vóór geweest!

In 2009 wint Aronian met zwart een partij van Carlsen met dezelfde zet 14... c5!! Dat wordt dan een nieuwtje

genoemd. Robert schrijft een brief naar New in Chess over onze partij en in Yearbook 91 p.21 wordt zijn

brief gepubliceerd. Robert komt het Yearbook zelf bij ons thuis aan de deur brengen. fantastisch!

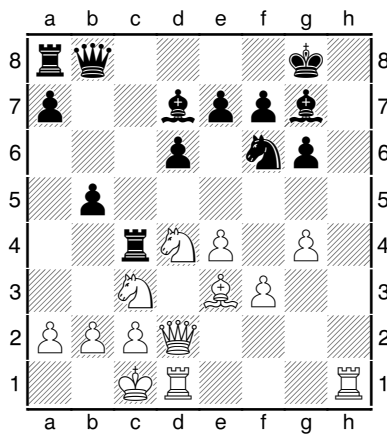

Rechts Menno Okkes, zesvoudig kampioen van SC Utrecht: 1992, 2003, 2004, 2007, 2008 en 2010.

De draak

Pieter Nieuwenhuis ken ik van de halve finales voor het Nederlands Kampioenschap die we (al lang geleden!) meerdere malen beiden gespeeld hebben. Pieter is een ervaren en gevaarlijke tactische speler. Je moet tegen hem altijd iets bijzonders doen om te winnen.

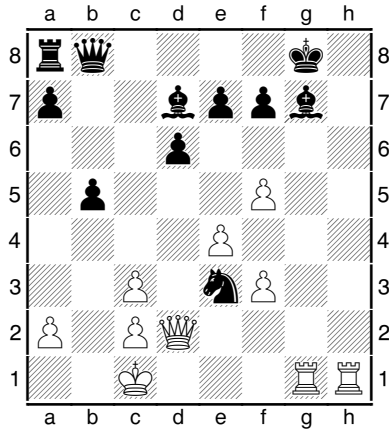
Menno Okkes – Pieter Nieuwenhuis, play offs 2007
Siciliaans, Drakenvariant
1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 g6 6.Le3 Lg7 7.f3 Pc6 8.Dd2 0–0 9.Lc4 Ld7 10.0–0–0 Db8 11.h4 Tc8 12.Lb3 Pa5 13.h5 Pc4 14.Lxc4 Txc4 15.hxg6 hxg6 16.g4 b5

Wit staat in deze stelling goed, want zijn aanval gaat sneller. In dit soort stellingen kunnen de kansen echter snel keren. Ik zocht daarom naar een manier om zo krachtig mogelijk voort te zetten. 17.Dh2 en 17.Pd5 zijn goede zetten, maar het meest direct is: **17.Pf5! gxf5** Nu staat zwart in ieder geval een stuk voor. 17... Lf5 18.gxf5 biedt geen perspectief. **18.gxf5 Tc3** Kritiek is 18... b4 19.Tdg1 bxc3 20.Tg7 Kf8 21.bxc3 e6 22.Lg5! +-
19. bxc3 Pg4 20.Tdg1 Pe3

Menno Okkes tegen Pieter Nieuwenhuis. Toekijkend: Pieter de Groot, Marc Schwartz, André Bouwmeester.

21.Dh2! Zwart geeft op.

Winawer

“De volgende partij heb ik niet op de club gespeeld, maar in het altijd leuke en goed georganiseerde toernooi in Hoogeveen. Mijn tegenstander is een Russische Grootmeester. Tegen GM's zijn het altijd moeilijke partijen. Meestal verlies ik ze kansloos, omdat ze sterker zijn, en omdat ik mezelf niet ben. De laatste jaren lijkt het echter beter te gaan!

Okkes – Ulibin (GM), Hoogeveen 2010, Frans, Winawer

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Pc3 Lb4 4.e5 b6

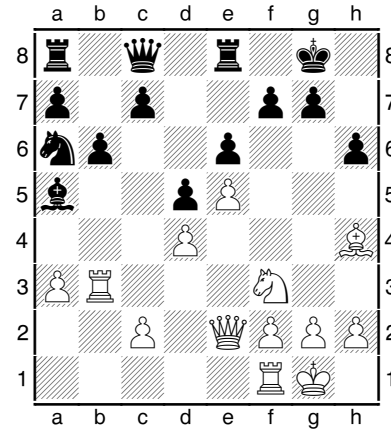
5.Ld2 La6 6.Lxa6 Pxa6 7.De2 Dc8

8.Pf3 Pe7 9.0–0 0–0 10.Lg5 h6?!

10... Te8 = 11.a3 hxg5 Na 11... Lxc3 ontstaat een leuke stelling:

11... Lxc3 12.Lxe7 Te8 13.Lh4 Lxb2

14.Tab1 Lc3 15.Tb3 Lxa5

Zwart heeft een pion gewonnen en mijn computer gaat ook na lang nadenken verder met bijvoorbeeld 16.Pe1 met een ongeveer gelijke stelling.

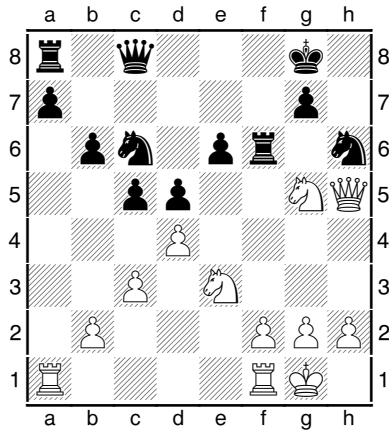
Je moet kijken waar de stukken staan! De zwarte stukken staan ver weg van de koning en de witte willen er juist naar toe. Tijdens de partij zag ik dat 16.Pg5!! een winnende aanval oplevert.

De clubkampioen geeft simultaan

12.axb4 Pb4 13.Pg5 Pf5 14.Pd1! c5 15.c3 Pc6 16.Dh5 Ph6 17.Pe3 f6?
Na zijn uitglijder op de 10^e zet is zwart in een iets mindere stelling belandt. Ulibin geeft na de partij aan dat hij met 17... De8 met idee f5 de schade beperkt houdt.

18.exf6 Txf6

19.Pg4 Na een kwartier rekenen zie ik dat de zwarte koning naar d6 gaat en dat er dan kansen zijn met Pe4 dxe4 Tad1. Ik besluit er voor te gaan. Rustig 19.Tad1 De8 20.Dxe8 Txe8 21.Tfe1 += levert weinig op. Het sterkste is 19.dxc5!! We zien straks waarom.

19... Pxd4 20.Dh7 Kf8 21.Dh8 Ke7 22.Dxg7 Kd6 23.dxc5 Kxc5 23... bxc5 24.Pe4 dxe4 25.Tad1 Pd4 26.cxd4 en wint. Daarom moet wit 19.dxc5 spelen. Als zwart 19.dxc5 bxc5 speelt dan komen we in deze variant. En als hij na 19.dxc5 niet terugslaat dan wint wit een pion.

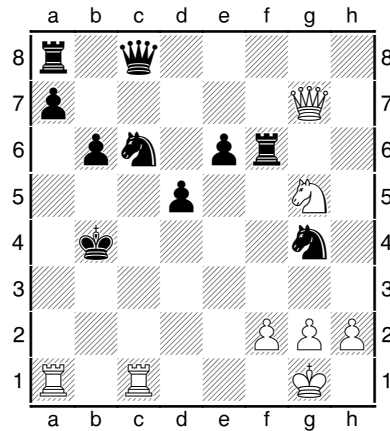
24.b4 Opent lijnen rond zwarte koning. **24... Kb5 24... Kc4 25.Pe4 dxe4 26.Dxg4** met de dreiging De4 of De2 +-

25.c4 Kc4 Met deze zet was ik erg blij. Gert Ligterink geeft na de partij aan dat zwart beter 25... Kb4 kan spelen. Het is dan veel moeilijker de aanval te bekronen en het is de vraag of me dat in 5 minuten was gelukt.

Met de computer lukt het wel:

25... Kb4 26.Tab1 Kc5 27.cxd5 exd5 28.h3 Df8 29.Pe4 dxe4 30.Tfc1 Kd6 31.Td1 Ke5 32.Tb5 Dc5 +-

26.Tfc1 Kb4 26... Kb5 27.Pe4 dxe4 28.Dxg4 +- dreigt De2 en De4.

27.Dh7 +- Een heerlijke zet om te doen, er dreigt mat met Db1.

27... Pd4 28.Tab1 Pb3 29.Txc8 Txc8 30.Dh3 Tc3 31.Dxg4 Ka3 32.Pxe6 Ka2 33.Td1 Kb2 34.De2 1-0 Voor deze partij heb ik de schoonheidsprijs gekregen.